

Raport narativ dezbateri ANOSR Bologna în Universități

Finanțarea învățământului superior din România - de câți bani e nevoie, pentru ce și cum ar trebui să fie distribuiți?

25 martie 2016, Timișoara

Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România (ANOSR) organizează anual, începând cu 2015, proiectul **Bologna în Universități**, prin care își propune să readucă dezbaterile despre educație în universitățile din România. Cele **6 dezbateri** din acest an au avut loc în șase centre universitare diferite și au fost înscrise în calendarul de activități organizate sub egida **Dezbaterii Naționale pentru Educație și Cercetare „România educată”**, lansată și gestionată de **Administrația Prezidențială**, în contextul în care se dorește o reformă structurală amplă a sistemului educațional din România. Dezbaterile au avut în următoarele centre universitare: Timișoara (25 martie 2016 – finanțarea învățământului superior), Iași (8 aprilie 2016 – asigurarea calității în învățământul superior), Sibiu (18 aprilie 2016 – drepturile și obligațiile studenților), Cluj Napoca (26 aprilie 2016 – dimensiunea socială a educației), Suceava (18 mai 2016 – internaționalizarea învățământului superior) și Alba Iulia (4 iunie 2016 – învățământ centrat pe student).

Dezbateri intitulată *Finanțarea învățământului superior din România - de câți bani e nevoie, pentru ce și cum ar trebui să fie distribuiți?* a fost prima organizată în cadrul ediției 2016 a proiectului Bologna în Universități și s-a desfășurat la Universitatea de Vest din Timișoara, cu sprijinul Organizației Studenților din Universitatea de Vest din Timișoara (OSUT).

Participanții la acest eveniment au fost atât studenți de la universitățile din Timișoara (Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” din Timișoara), cât și din alte centre universitare, precum Cluj-Napoca, Iași, București, Oradea, Sibiu, Galați sau Constanța. În același timp au participat și cadre didactice și reprezentanți ai conducerii Universității de Vest din Timișoara, reprezentanți ai mediului privat și de afaceri, reprezentanți ai presei, reprezentanți ai Consiliului Elevilor, precum și reprezentanți ai Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice (Cezar Mihai Haj și Andrei Mihai Crăciun, consilieri ai ministrului).

În cadrul dezbaterii ne-am propus să identificăm principalele probleme legate de finanțarea învățământului superior din România, cum ar putea fi îmbunătățit sistemul de finanțare al universităților și care sunt aspectele pozitive din prezent. Ne-am propus să aflăm și cine ar trebui să fie principalul finanțator al educației, în accepțiunea participanților. În cadrul dezbaterii, participanții au fost chestionați cu privire la metodologiile de finanțare ale universităților, respectiv despre modul în care funcționează organisme consultative cu atribuții în domeniul de resort, precum Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Astfel, dezbateră a fost deschisă de Vlad D. Cherecheș, președintele ANOSR, care explicat modul în care va urma să se desfășoare evenimentul, prezentând în câteva idei ce înseamnă proiectele Bologna în Universități și „România Educată”. Rectorul Universității de Vest din Timișoara, prof. univ. dr. Marilen Gabriel Pirtea, a oferit și el salutul de bun venit din partea universității tuturor participanților. Acesta a subliniat importanța derulării dezbaterilor în mediul academic și necesitatea unor discuții ample pe tema finanțării învățământului superior. Cezar Mihai Haj, consilier al Ministrului Educației Naționale și Cercetării Științifice, a salutat la rândul său această inițiativă, promițând că ministerul va ține cont de concluziile acestor dezbateri. În continuare, Marius Deaconu, vicepreședinte educațional al ANOSR a susținut o prezentare suport pentru viitoarele discuții, intitulată *Finanțarea învățământului superior românesc. Scurtă prezentare*. În cadrul acesteia au fost prezentate noțiuni generale despre modul în care se realizează finanțarea universităților din România, care au fost bugetele alocate pentru acest sector, care sunt tendințele din ultimii ani de la nivel național și european, dar și solicitările și punctul de vedere al studenților pe această temă. În urma prezentării a început un dialog pe baza subiectelor abordate, implicând activ publicul pentru identificarea unor soluții constructive. Discuțiile au fost facilitate de Vlad Cherecheș și au durat aproximativ 2 ore.

Dezbateră a început pornind de la o întrebare extrem de importantă: **cine ar trebui să asigure finanțarea învățământului superior din România?** Majoritatea respondenților au considerat că statul român este cel care ar trebui să își asume cea mai mare parte a acestei finanțări, din varii motive, cele mai des invocate argumente fiind cele de ordin social și starea economică actuală a țării. De asemenea, toți cei prezenți au considerat că, în acest moment, finanțarea din partea statului direcționată către educație este una total insuficientă pentru cerințele sistemice.

O altă temă abordată a fost cea referitoare la **procentul din Produsul Intern Brut** care ar trebui să fie alocat pentru învățământ. Legea Educației Naționale nr. 1/2011 prevede alocarea anuală a unui procent minim de 6% din PIB, însă participanții au fost chestionați dacă acest prag este unul psihologic sau realist în condițiile construcției bugetare actuale. Cei prezenți la dezbateră au fost de acord că ponderea din PIB acordată bugetului educației trebuie să crească de la valoarea actuală, însă nu ar trebui să existe o țintă procentuală, ci mai degrabă o sumă care să acopere cât mai multe dintre nevoile sistemului de educație, indiferent dacă vorbim de învățământ preuniversitar sau învățământ universitar.

În contextul în care subfinanțarea învățământului superior a devenit un fenomen cronic, o întrebare naturală apărută în cadrul dezbaterii a fost **cum se pot prioritiza investițiile în învățământul superior** și care ar fi domeniile în care ar fi necesare investițiile cele mai semnificative și cele mai urgente. Deși nu au existat răspunsuri foarte clare, a existat o tendință care exprima deschiderea spre **investiții care să conducă la o dezvoltare suplimentară a competențelor și aptitudinilor studenților** în urma absolvirii studiilor universitare. De asemenea, în acest context, au existat voci care au solicitat realizarea unui studiu aprofundat, la

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

nivel național, privind angajabilitatea studenților și absolvenților. Reprezentanții mediului privat și de afaceri au sesizat faptul că există prea puține legături între universitățile românești și angajatori, aceștia din urmă fiind dispuși să investească anumite sume de bani într-o mai bună pregătire a studenților, precum și să ofere transfer informațional sau să asigure locuri de practică pentru studenți, ceea ce ar rezolva, chiar dacă numai într-o mică măsură, o parte din problema finanțării instituțiilor de învățământ superior.

Participanții au ajuns la concluzia că în primul rând **trebuie investit în reformarea planurilor de învățământ și a infrastructurii academice**, astfel încât concepte precum „învățământul centrat pe student” să nu fie aplicate superfluu, studenții să beneficieze de cadre didactice bine pregătite, să dețină acces la cele mai noi resurse informaționale, precum și să se bucure de o infrastructură complementară predării la cel mai înalt nivel, astfel încât tranziția spre piața muncii să fie cât mai facilă și fără a pierde capacitatea de adaptabilitate la condițiile de muncă. **Statul român trebuie să continue să sprijine integrarea tinerilor în piața muncii** prin diferite măsuri economice, adresate fie tinerilor absolvenți, fie reprezentanților din mediul de afaceri, precum deduceri din taxe și impozite.

O altă problemă abordată în cadrul dezbaterii a fost cum ar trebui modificate mecanismele prin care universitățile absorb bani de la bugetul de stat. Trecând peste faptul că toți cei prezenți în cadrul dezbaterii au militat pentru o alocare bugetară suplimentară, mare parte dintre aceștia au opinat că este necesară și o diversificare a tipurilor de fonduri care pot fi atrase de către instituțiile de învățământ superior. Spre exemplu, anumite voci consideră că **și autoritățile locale ar trebui să se implice suplimentar în dezvoltarea universităților**, sprijinindu-le prin sume de bani sau investiții directe. O nemulțumire manifestată de cea mai mare parte a participanților a fost că finanțarea de bază, acordată în momentul de față *per capita*, nu reprezintă cea mai bună modalitate de a finanța universitățile, întrucât nu este stimulată creșterea performanței și nu sunt apreciate pe deplin eforturile cadrelor didactice, care diferă de la caz la caz. Introducerea **indicatorilor de calitate** în toate aspectele ce țin de finanțarea învățământului superior a fost o părere împărtășită în mod unanim de către participanții de la dezbateria din Timișoara. De asemenea, participanții au solicitat o creștere a ponderii în alocarea finanțării a standardelor de calitate fixate în prezent, pentru a exista premisele unui progres real în mediul universitar din România.

Trebuie să menționăm că au fost și persoane care au considerat că sistemul de învățământ superior nu este pregătit pentru o creștere importantă a standardelor de calitate. În plus, aceștia consideră că în ciuda faptului că finanțarea *per capita* nu este cea mai bună soluție, aceasta este cea mai funcțională pentru situația din prezent. Tot aceștia au considerat că în momentul de față, costul real *per student* nu este cu mult mai mic decât costurile reale, astfel încât creșterea finanțării suplimentare ar reprezenta o soluție mai bună pentru a se schimba *status quo*-ul actual și pentru a crește performanța în sistemul de învățământ superior.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Dezbaterea de la Timișoara pe tema finanțării învățământului superior a reprezentat una din cele mai fructuoase discuții pe această temă organizată de ANOSR. În urma acesteia putem desprinde următoarele **concluzii**:

1. Principalul finanțator al sistemului de educație, indiferent de nivel, trebuie să rămână statul român. Mai mult, acesta ar trebui să diversifice modalitățile de finanțare pe care universitățile le au la dispoziție, cu accent pe o mai mare implicare a autorităților locale.
2. Finanțarea suplimentară a învățământului superior, și nu numai, trebuie să devină o prioritate asumată în mod real de către statul român. Indiferent de procentul alocat din Produsul Intern Brut, suma acordată pentru acest domeniu trebuie să acopere cheltuielile necesare universităților pentru a desfășura un învățământ centrat pe student, la cel mai înalt nivel calitativ.
3. Creșterea finanțării învățământului superior va trebui să se realizeze prioritar către aspecte ce țin direct de formarea competențelor și aptitudinilor studenților și va trebui să se reflecte în modul în care va evolua gradul de angajabilitate al studenților și absolvenților în următorii ani, într-un proces corelat cu mediul de afaceri, care ar trebui să contribuie, la rândul său, la cheltuielile legate de școlarizarea studenților.
4. Participanții și-au exprimat dorința de a crește ponderea finanțării suplimentare în detrimentul finanțării de bază *per capita*, în același timp în care ar trebui ca în procesul de finanțare universităților să le fie impuse standarde de calitate suplimentare și mai variate.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Rezultate cu privire la viziunea pentru educație și cercetare în România:

Statul român trebuie să fie principalul finanțator al sistemului de educație, indiferent dacă facem referire la învățământul preuniversitar sau cel universitar. Acesta trebuie să asigure un context stabil și predictibil, iar finanțarea universităților trebuie să fie la un nivel corespunzător, care să acopere nevoile sistemului.

Studentii ar trebui să beneficieze de cazare în cămine studențești și masă la cantine universitare care sunt la standardele celor din campusurile din europene. De asemenea, aceștia ar trebui să beneficieze de burse lunare care să le asigure în mod real cheltuielile cu cazarea, hrana și alte activități conexe vieții de student.

Bibliotecile universitare ar trebui să conțină volume din literatura de specialitate la zi, iar studenții ar trebui să aibă acces la baze de date internaționale cât mai variate.

Mecanismul de finanțare a învățământului superior ar trebui să aibă la bază implementarea paradigmei învățământului centrat pe student, astfel încât infrastructura academică să fie îmbunătățită, cadrele didactice să fie pregătite corespunzător, respectiv raportul dintre numărul de studenți și cadre didactice să atingă un raport optim. Finanțarea universităților din România trebuie să țină cont de indicatori de performanță, îmbunătățiți periodic, universitățile fiind stimulate să ofere un învățământ de calitate care să conducă la creșterea numărului de absolvenți cu aptitudini și competențe apreciate.

Rezultate cu privire la obiectivele de țară pentru educație și cercetare în România:

Creșterea procentului din PIB acordat educației, respectiv învățământului superior, în mod treptat și constant, fără a exista „tăieri” bugetare, indiferent de situația economică și politică a României.

Creșterea ponderii indicatorilor de performanță utilizați în finanțarea universităților, astfel încât să existe un echilibru între finanțarea de bază și cea suplimentară, bazată pe excelență.

Diversificarea metodelor prin care statul român asigură finanțarea universităților, inclusiv prin fonduri de la autoritățile locale.

Încurajarea colaborării dintre universități și instituții de cercetare cu reprezentanții mediului de afaceri, public sau privat, și stimularea investiției acestora în învățământul superior sau cercetare prin anumite facilități (economice și nu numai) oferite de guvern.

Bursele studențești, indiferent dacă sunt oferite pentru criterii de performanță sau sociale, trebuie să atingă plafonul de minim 2/3 din salariul minim pe economie la nivel național.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223